

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2005/25

Karar Sayısı : 2008/57

Karar Günü : 7.2.2008

R.G. Tarih-Sayı :15.04.2008-26848

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURANLAR:

1- Ankara 9. İdare Mahkemesi Esas Sayısı: 2005/25

2- Ankara 8. İdare Mahkemesi Esas Sayısı: 2006/86

İTİRAZLARIN KONUSU:

8.5.1985 günlü, 3201 sayılı Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanun'un Geçici 1. maddesinde yer alan "... en çok iki yıl içinde ..." ibaresinin, Anayasanın 2., 10., 60., 61., 62. ve 65. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Bakılmakta olan davalarda, itiraz konusu ibarenin Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkemeler iptalleri için başvurmuşlardır.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

3201 sayılı Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanun'un iptali istenilen ibareyi de içeren Geçici 1. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce yurda dönmüş olmakla birlikte, 30/5/1978 tarih ve 2147 sayılı Kanuna göre hizmet sürelerini değerlendirmemiş olanlar;

a) Prim, kesenek ve karşılık ödemek suretiyle sigortalısı veya iştirakçisi olduğu sosyal güvenlik kuruluşuna;

b) Sosyal güvenlik kuruluşlarından hiçbirine tabi bulunmamaları halinde Sosyal Sigortalar Kurumuna;

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren **en çok iki yıl içinde** yazılı istekte bulunmak.

Yurt dışında geçen sürelerinin tamamını veya dilediği kadarını, 4 üncü madde hükümlerine göre tahakkuk ettirilecek borç miktarını ödeme tarihindeki doların, Türk Lirası karşılığı esası ile ödemek,

Suretiyle değerlendirebilirler."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararlarında Anayasa'nın 2., 10., 60., 61., 62. ve 65. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, E.2005/25 ve E.2006/86 sayılı dosyalarda eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- BİRLEŞTİRME KARARI

E.2006/86 sayılı davanın, aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle E.2005/25 sayılı dava ile birleştirilmesine, birleştirilen davanın esasının kapatılmasına, esas incelemenin E.2005/25 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine 6.6.2006 gününde oybirliğiyle karar verilmiştir.

VI- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararları ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu ibare, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararlarında, 3201 sayılı Yasanın geçici 1. maddesinde, Yasanın yürürlüğe girmesinden önce yurda dönenlerden yurt dışında geçen hizmet süreleri sosyal güvenlik bakımından değerlendirilmemiş olanların bu sürelerini borçlanabilmelerinin iki yıl içinde başvurma koşuluna bağlandığı, böylece 3201 sayılı Yasanın yürürlüğe girdiği tarihten önce yurda dönenlerin yurt dışı hizmetlerinin borçlanmak suretiyle sosyal güvenlik bakımından değerlendirilmesinin belli bir süre ile sınırlandırılarak kısıtlandığı, bu durumun Anayasa'nın 2., 10., 60., 61., 62. ve 65. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa'nın 10. maddesinin birinci fıkrasında herkesin, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğu belirtilmiştir.

Anayasa'nın 10. maddesinde yer verilen eşitlik ilkesi ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmektedir. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalarca aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak ve kişilere yasalar karşısında ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Durum ve konumlardaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları gerekli kılabilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'nın öngördüğü eşitlik ilkesi çiğnenmiş olmaz. Nitelikleri ve durumları özdeş olanlar için yasalarla değişik kurallar konulamaz.

İtiraz konusu kurala göre, 3201 sayılı Yasanın yürürlüğe girmesinden önce yurt dışından dönmüş olanlar, bu Yasanın yürürlük tarihinden itibaren iki yıl içinde başvurmaları durumunda yurt dışı hizmet borçlanmasından yararlanabilecekler, aksi halde bu Yasanın yürürlüğe girdiği tarihten önce yurt dışında geçirdikleri hizmet süreleri sosyal güvenlik bakımından değerlendirilemeyecektir.

3201 sayılı Yasanın 3. maddesi, bu Yasanın yürürlüğe girmesinden sonra yurda kesin dönüş yapanların kesin dönüş tarihinden itibaren borçlanma ile ilgili isteklerini en geç iki yıl içinde yapmaları gerektiğini kurala bağlamıştır. Anayasa Mahkemesi, 12.12.2002 günlü, E.2000/36 ve K.2002/198 sayılı kararı ile borçlanma işleminin yapılabilmesi için yasanın zorunlu kıldığı yurda kesin dönüş yapmış olma koşulunu ve aranan iki yıllık süreyi iptal etmiştir. Anayasa Mahkemesinin anılan kararının ve bu karar uyarınca 3201 sayılı Yasanın 3. maddesinde 4958 sayılı Yasa ile değişiklik yapılmasının ardından, yurt dışında çalışmış olan veya yurda dönmüş bulunan kişiler diledikleri zaman yurt dışındaki hizmet süreleri nedeniyle hizmet borçlanmasından yararlanabilir hale gelmişlerdir. Ancak, itiraz konusu kural uyarınca 3201 sayılı Yasanın yürürlüğe girmesinden önce yurda dönenler iki yıl içinde ilgili sosyal güvenlik kuruluşuna başvurmamış iseler hizmet borçlanmasından yararlanamamaktadırlar.

Yurt dışında belli bir süre çalışmış olanlar, hangi tarihte dönerlerse dönsünler yurt dışında geçirdikleri sürelerin sosyal sigorta kurumlarında değerlendirilmeleri bakımından aynı durumdadırlar. Yukarıda anılan Anayasa Mahkemesi kararı sonucunda yapılan yasal değişiklikle, 3201 sayılı Yasanın yürürlüğe girmesinden sonra yurda dönenler yurda döndükleri tarihe bakılmaksızın hizmet

borçlanmasından yararlanabilirken, 3201 sayılı Yasanın yürürlüğe girdiği tarih olan 22.5.1985 tarihinden önce yurda dönmüş, ancak iki yıl içinde hizmet borçlanması için başvurmamış olanların geçici 1. madde uyarınca bu işlemten yararlanamamaları Anayasanın eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 10. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural iptal edilmiş olduğundan ayrıca Anayasa'nın 2., 60., 61., 62. ve 65. maddeleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

VII- SONUÇ

8.5.1985 günlü, 3201 sayılı Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanun'un geçici 1. maddesinde yer alan "...en çok iki yıl içinde..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, 7.2.2008 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Haşim KILIÇ	Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Sacit ADALI

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Cafer ŞAT

Üye

A. Necmi ÖZLER

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Şevket APALAK

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ